

Autentiškas vertimas

Vyriausybės kanceliarijos

Dokumentų valdymo skyrius

2018 04 25

Dokumentų valdymo skyriaus

vyrėsių patarėja

D. Cekauskienė

D. Cekauskienė

EUROPOS TARYBA

Europos Tarybos sutarčių serija Nr. 199

EUROPOS TARYBOS KULTŪROS PAVELDO VERTĖS VISUOMENEI PAGRINDŲ KONVENCIJA *

2005 m. spalio 27 d.
Faras

Preambulė

Šią Konvenciją pasirašiusios Europos Tarybos valstybės narės,

manydamos, kad vienas iš Europos Tarybos tikslų yra užtikrinti didesnę jos narių vienybę siekiant apsaugoti ir puoselėti jų bendrą paveldą sudarančius idealus ir principus, grindžiamus pagarba žmogaus teisėms, demokratijai ir teisinei valstybei;

pripažindamos, kad žmonės ir žmogiškosios vertybės turi tapti kultūros paveldo išplėtos ir tarpdalykinės sampratos pagrindais;

pabrėždamos kultūros paveldo, kuris protingai naudojamas kaip nuolat besivystančios visuomenės tvarią raidą ir gyvenimo kokybę užtikrinanti priemonė, vertę ir potencialą;

pripažindamos, kad kiekvienas asmuo turi teisę naudotis pasirinkta kultūros paveldo dalimi gerbdamas kitų teises ir laisves – tai vienas iš teisės laisvai dalyvauti kultūriniame gyvenime, kuri įtvirtinta Jungtinių Tautų visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje (1948 m.) ir garantuojama pagal Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą (1966 m.), aspektą;

įsitikinusias, kad kiekvieną visuomenės narį būtina įtraukti į vykstantį kultūros paveldo apibrėžimo ir valdymo procesą;

įsitikinusias paveldo politikos ir švietimo iniciatyvų principo, pagal kurį visas kultūros paveldas laikomas lygiaverčiu taip skatinant kultūrų ir religijų dialogą, teisingumu;

vadovaudamosi įvairiais Europos Tarybos dokumentais, visų pirma Europos kultūros konvencija (1954 m.), Europos architektūros paveldo apsaugos konvencija (1985 m.), Europos archeologijos paveldo apsaugos konvencija (1992 m., pataisyta) ir Europos kraštovaizdžio konvencija (2000 m.);

* Lisabonos sutartis, iš dalies keičianti Europos Sąjungos sutartį ir Europos bendrijos steigimo sutartį, įsigaliojo 2009 m. gruodžio 1 d. Todėl nuo šios dienos visos nuorodos į Europos ekonominę bendriją suprantamos kaip nuorodos į Europos Sąjungą.

įsitikinusias, kad svarbu sukurti visos Europos pagrindų planą, skirtą bendradarbiauti dalyvaujant dinamiškame šių principų įgyvendinimo procese,

s u s i t a r ė:

I skyrius

Tikslai, apibrėžtys ir principai

1 straipsnis

Konvencijos tikslai

Šios Konvencijos Šalys susitaria:

- a) pripažinti, kad su kultūros paveldu susijusios teisės neatskiriamos nuo teisės dalyvauti kultūriname gyvenime, kaip apibrėžta Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje;
- b) pripažinti individualią ir kolektyvinę atsakomybę už kultūros paveldą;
- c) pabrėžti, kad kultūros paveldo išsaugojimo ir jo tvaraus naudojimo tikslas – žmonijos raida ir gyvenimo kokybė;
- d) imtis veiksmų, kurie būtini siekiant taikyti šios Konvencijos nuostatas dėl:
 - kultūros paveldo vaidmens kuriant taikią ir demokratišką visuomenę, vykstant tvarios plėtros ir kultūrų įvairovės skatinimo procesams;
 - didesnės visų susijusių viešųjų, institucinių ir privačių šių procesų dalyvių kompetencijų sinergijos.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šioje Konvencijoje:

- a) kultūros paveldas – iš praeities paveldėtų išteklių, kuriuos, nesvarbu, kas jų savininkas, žmonės suvokia kaip jų nuolat besivystančių vertybių, įsitikinimų, žinių ir tradicijų atspindį ir išraišką, visuma. Jis apima visus aplinkos aspektus, kylančius iš žmogaus ir vietovių sąveikos laikui bėgant;
- b) paveldo bendruomenė – žmonės, vertinantys specifinius kultūros paveldo, kurį jie viešosios veiklos sąlygomis nori išlaikyti ir perduoti ateities kartoms, aspektus.

3 straipsnis

Bendras Europos paveldas

Šalys susitaria skatinti suvokimą apie bendrą Europos paveldą, kurį sudaro:

- a) visų formų Europos kultūros paveldas kaip bendras atminimo, supratimo, tapatybės, sanglaudos ir kūrybiškumo šaltinis ir

b) iš patirties, įgytos per pažangą ir praeities konfliktus, atsiradę idealai, principai ir vertybės, kurie skatina taikios ir stabilios visuomenės, grindžiamos pagarba žmogaus teisėms, demokratijos ir teisinės valstybės principams, vystymąsi.

4 straipsnis

Su kultūros paveldu susijusios teisės ir atsakomybė

Šalys pripažįsta, kad:

- a) kiekvienas turi teisę individualiai ar kolektyviai naudotis kultūros paveldu ir prisidėti prie jo vertės didinimo;
- b) kiekvieno individuali ar kolektyvinė pareiga – gerbti kitų kultūros paveldą kaip savąjį, taip pat ir bendrą Europos paveldą;
- c) teisės į kultūros paveldą įgyvendinimas gali būti ribojamas tik tiek, kiek tai būtina norint apginti viešąjį interesą ir kitų teises bei laisves demokratinėje visuomenėje.

5 straipsnis

Kultūros paveldo teisė ir politika

Šalys įsipareigoja:

- a) pripažinti su kultūros paveldo elementais susijusį viešąjį interesą, atsižvelgdamos į jų svarbą visuomenei;
- b) didinti kultūros paveldo vertę – jį atpažinti, tirti, interpretuoti, saugoti, išsaugoti ir pristatyti;
- c) atsižvelgdamos į ypatingas kiekvienos Šalies sąlygas, užtikrinti, kad teisės aktuose būtų įtvirtintos nuostatos 4 straipsnyje apibrėžtai teisei į kultūros paveldą įgyvendinti;
- d) puoselėti ekonominę ir socialinę aplinką, skatinančią dalyvauti su kultūros paveldu susijusioje veikloje;
- e) skatinti kultūros paveldo apsaugą kaip tvarią plėtrą, kultūrų įvairovę ir šiuolaikinį kūrybiškumą vienijančių tikslų pagrindinį elementą;
- f) pripažinti kultūros paveldo, esančio Šalių jurisdikcijai priklausančiose teritorijose, vertę, nesvarbu, kokia jo kilmė;
- g) parengti integruotas strategijas, leidžiančias lengviau įgyvendinti šios Konvencijos nuostatas.

6 straipsnis

Konvencijos poveikis

Nė viena šios Konvencijos nuostata neturi būti aiškinama kaip:

- a) ribojanti ar menkinanti žmogaus teises ir pagrindines laisves, kurios gali būti saugomos tarptautinių dokumentų, visų pirma Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos;
- b) daranti poveikį kituose nacionalinės ar tarptautinės teisės aktuose įtvirtintoms palankesnėms nuostatomis, skirtoms kultūros paveldui ir aplinkai;
- c) sukurianti vykdytinas reikalavimo teises.

II skyrius

Kultūros paveldo indėlis į visuomenę ir žmogaus vystymąsi

7 straipsnis

Kultūros paveldas ir dialogas

Per viešosios valdžios institucijų ir kitų kompetentingų įstaigų veiklą Šalys įsipareigoja:

- a) skatinti svarstymus apie kultūros paveldo etinius aspektus ir pristatymo metodus, taip pat gerbti jo aiškinimų įvairovę;
- b) nustatyti taikinimo procesus siekiant teisingai išnagrinėti situacijas, kai skirtingos bendruomenės prieštarai vertina tą patį kultūros paveldą;
- c) plėsti žinias apie kultūros paveldą kaip taikų sugyvenimą skatinančią priemonę – ugdyti pasitikėjimą ir abipusį supratimą siekiant išspręsti konfliktus ir užkirsti jiems kelią;
- d) įtraukti šiuos metodus į visus visą gyvenimą trunkančio švietimo ir mokymosi aspektus.

8 straipsnis

Aplinkos apsauga, paveldas ir gyvenimo kokybė

Šalys įsipareigoja pasinaudoti visais kultūrinės aplinkos paveldo aspektais siekdamas:

- a) praturtinti ekonominio, politinio, socialinio ir kultūrinio vystymosi bei žemės naudojimo planavimo procesus, prireikus vykdydamos poveikio kultūros paveldui vertinimus ir patvirtindamos poveikio sušvelninimo strategijas;
- b) skatinti integruotą požiūrį į kultūrinės, biologinės, geologinės ir kraštovaizdžio įvairovės politiką siekiant šių elementų pusiausvyros;
- c) didinti socialinę sanglaudą stiprindamos bendros atsakomybės už vietas, kuriose gyvena žmonės, jausmą;
- d) skatinti siekti kokybės šiuolaikiškai keičiant aplinką, kad nebūtų pakenkta jos kultūros vertybėms.

9 straipsnis

Tausus kultūros paveldo naudojimas

Siekdamos išsaugoti kultūros paveldą Šalys įsipareigoja:

- a) skatinti pagarbą kultūros paveldo vientisumui užtikrindamos, kad sprendimai dėl pakeitimų būtų priimami suvokiant kultūros vertybes, kurioms poveikį gali daryti tokie pakeitimai;
- b) apibrėžti ir remti tvaraus valdymo principus ir skatinti priežiūrą;
- c) užtikrinti, kad visuose bendruosiuose techniniuose reglamentuose būtų atsižvelgta į ypatingus kultūros paveldo išsaugojimo reikalavimus;
- d) skatinti tradicijomis pagrįstų medžiagų, metodų ir įgūdžių naudojimą ir jų potencialo šiuolaikinį pritaikymą;
- e) skatinti aukštos kokybės darbo užtikrinimą asmenims, verslo subjektams ir institucijoms taikant profesinės kvalifikacijos ir akreditacijos sistemas.

10 straipsnis

Kultūros paveldas ir ekonominė veikla

Siekdamos visapusiškai panaudoti kultūros paveldo potencialą kaip tvarios ekonominės plėtros veiksnį, Šalys įsipareigoja:

- a) didinti sąmoningumą kultūros paveldo klausimais ir panaudoti jo ekonominį potencialą;
- b) atsižvelgti į kultūros paveldo ypatingą pobūdį ir interesus formuodamos ekonomikos politiką ir
- c) užtikrinti, kad tokia politika gintų kultūros paveldo vientisumą nekeldama pavojaus jo esminėms vertybėms.

III skyrius

Bendra atsakomybė už kultūros paveldą ir viešąjį dalyvavimą

11 straipsnis

Viešosios atsakomybės už kultūros paveldą ugdymas

Valdydamos kultūros paveldą, Šalys įsipareigoja:

- a) visuose sektoriuose ir visais lygiais skatinti integruotą ir informacija pagrįstą viešosios valdžios institucijų požiūrį;
- b) plėtoti teisinius, finansinius ir profesinius pagrindus, kurie sudarytų galimybes viešosios valdžios institucijoms, ekspertams, savininkams, investuotojams, verslo subjektams, nevyriausybinėms organizacijoms ir pilietinei visuomenei imtis bendrų veiksmų;

c) plėtoti naujovėmis pagrįstus viešosios valdžios institucijų ir kitų proceso dalyvių bendradarbiavimo būdus;

d) gerbti ir skatinti savanoriškas iniciatyvas, kurios papildytų viešosios valdžios institucijų funkcijas;

e) skatinti nevyriausybinės organizacijas, kurios rūpinasi paveldo išsaugojimu, veikti viešojo intereso naudai.

12 straipsnis

Galimybė naudotis kultūros paveldu ir dalyvavimas demokratinuose procesuose

Šalys įsipareigoja:

a) skatinti kiekvieną dalyvauti:

- kultūros paveldo atpažinimo, tyrimų, interpretavimo, apsaugos, išsaugojimo ir sklaidos procese;

- viešuose svarstymuose ir debatuose apie kultūros paveldo teikiamas galimybes ir iššūkius;

a) atsižvelgti į vertę, kurią kiekviena paveldo bendruomenė suteikia kultūros paveldui, su kuriuo ji save tapatina;

b) pripažinti savanoriškų organizacijų, kaip veiklos partnerių ir konstruktyvių kultūros paveldo politikos kritikų, vaidmenį;

c) imtis veiksmų, kurie sudarytų geresnes galimybes naudotis kultūros paveldu, ypač jaunimui ir mažiau galimybių turintiems asmenims, siekdamas didinti jo vertės, būtinybės jį prižiūrėti bei saugoti ir naudoti, kurią jis gali teikti, suvokimą.

13 straipsnis

Kultūros paveldas ir žinios

Šalys įsipareigoja:

a) sudaryti sąlygas įtraukti kultūros paveldo aspektus į visus švietimo lygmenis ne tik kaip atskirą tyrimų objektą, bet ir kaip naudingą priemonę kitiems tiriamiems objektams pažinti;

b) sustiprinti ryšį tarp švietimo ir profesinio rengimo kultūros paveldo srityje;

c) skatinti tarpdisciplininius kultūros paveldo, paveldo bendruomenių, aplinkos ir jų tarpusavio sąveikos mokslinius tyrimus;

d) skatinti tęstinį profesinį mokymą, keitimąsi žiniomis ir įgūdžiais tiek švietimo sistemoje, tiek už jos ribų.

14 straipsnis

Kultūros paveldas ir informacinė visuomenė

Šalys įsipareigoja plačiau naudoti skaitmenines technologijas siekdamas didinti galimybes naudotis kultūros paveldu ir jo teikiama nauda:

- a) skatindamos iniciatyvas, kurios gerintų turinio kokybę ir siektų užtikrinti informacinės visuomenės kalbų ir kultūrų įvairovę;
- b) remdamos tarptautiniu lygiu suderinamus kultūros paveldo tyrimų, išsaugojimo, vertės didinimo ir saugumo standartus, kartu kovodamos su neteisėta prekyba kultūros vertybėmis;
- c) siekdamas pašalinti kliūtis gauti informaciją apie kultūros paveldą, ypač švietimo tikslais, kartu apsaugodamos intelektinės nuosavybės teises;
- d) pripažindamos, kad su paveldu susijusio skaitmeninio turinio sukūrimas neturėtų pakenkti esamo paveldo išsaugojimui.

IV skyrius

Priežiūra ir bendradarbiavimas

15 straipsnis

Šalių įsipareigojimai

Šalys įsipareigoja:

- a) padedamos Europos Tarybos plėtoti priežiūros sistemą, kuri apimtų šioje Konvencijoje nustatytus principus atitinkančią su kultūros paveldu susijusią teisėkūrą, politiką ir praktiką;
- b) tvarkyti, plėtoti ir papildyti duomenimis visuomenei prieinamą bendrą informacinę sistemą, kuri leistų įvertinti, kaip kiekviena Šalis vykdo savo įsipareigojimus pagal šią Konvenciją.

16 straipsnis

Priežiūros sistema

a) Ministrų Komitetas, vadovaudamasis Europos Tarybos statuto 17 straipsniu, Konvencijos taikymui prižiūrėti paskiria atitinkamą komitetą arba nurodo esamą komitetą, kuriam bus suteikta teisė nustatyti savo darbo taisykles.

b) Paskirtasis komitetas:

- prireikus nustato darbo tvarkos taisykles;
- valdo 15 straipsnyje nurodytą bendrą informacinę sistemą ir rengia priemonių, kuriomis vykdomas kiekvienas įsipareigojimas pagal šią Konvenciją, apžvalgą;
- vienos ar kelių Šalių prašymu teikia patariamąją nuomonę kiekvienu su Konvencijos aiškinimu susijusiu klausimu, atsižvelgdamas į visas Europos Tarybos teises priemones;

- vienos ar kelių Šalių iniciatyva vertina bet kurių jų Konvencijos įgyvendinimo aspektą;
 - skatina taikyti šią Konvenciją įvairiuose sektoriuose, bendradarbiaudamas su kitais komitetais ir dalyvaudamas kitose Europos Tarybos iniciatyvose;
 - atsiskaito Ministrų Komitetui už savo veiklą.
- Savo darbe komitetas gali pasitelkti ekspertus ir stebėtojus.

17 straipsnis

Bendradarbiavimas tolesnėje veikloje

Šalys įsipareigoja bendradarbiauti tarpusavyje ir per Europos Tarybą, siekdamos šios Konvencijos tikslų ir principų, ypač skatindamos bendro Europos paveldo pripažinimą:

- a) kurdamos bendradarbiavimo strategijas, skirtas vykdant priežiūrą nustatytiems pirmenybiniams veiksams įgyvendinti;
- b) skatindamos daugiašalę ir tarptautinę veiklą ir plėtodamos regioninio bendradarbiavimo tinklus šioms strategijoms įgyvendinti;
- c) keisdamosi gerąja patirtimi, ją plėtodamos, sistemindamos ir užtikrindamos jos sklaidą;
- d) informuodamos visuomenę apie šios Konvencijos tikslus ir jų įgyvendinimą.

Bet kurios Šalys, tarpusavyje sutarusios, gali sudaryti finansinius susitarimus tarptautiniam bendradarbiavimui palengvinti.

V skyrius

Baigiamosios nuostatos

18 straipsnis

Pasirašymas ir įsigaliojimas

- a) Šią Konvenciją gali pasirašyti Europos Tarybos valstybės narės.
- b) Ji turėtų būti ratifikuojama, priimama arba patvirtinama. Ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.
- c) Ši Konvencija įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kurią dešimt Europos Tarybos valstybių narių pareiškia sutinkančios įsipareigoti pagal šią Konvenciją vadovaudamosi šio straipsnio b punktu.
- d) Kiekvienai šią Konvenciją pasirašusiai valstybei, kuri vėliau pareiškia sutinkanti įsipareigoti pagal šią Konvenciją, ši Konvencija įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kurią deponuojamas ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentas.

19 straipsnis

Prisijungimas prie Konvencijos

a) Šiai Konvencijai įsigaliojus, Europos Tarybos Ministrų Komitetas Europos Tarybos statuto 20 straipsnio d punkte nustatyta balsų dauguma ir Susitariančiųjų Valstybių, turinčių teisę turėti savo atstovus Ministrų Komitete, atstovų visais balsais gali pakviesti bet kurią valstybę, kuri nėra Europos Tarybos narė, ir Europos Bendriją prisijungti prie šios Konvencijos.

b) Kiekvienai prisijungiančiai valstybei ar Europos Bendrijai ši Konvencija įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kurią prisijungimo dokumentas deponuojamas Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

20 straipsnis

Taikymas teritorijoms

a) Kiekviena valstybė, pasirašydama šią Konvenciją arba deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentą, gali nurodyti teritoriją arba teritorijas, kurioms ši Konvencija taikoma.

b) Kiekviena valstybė Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pareiškimu bet kada vėliau gali išplėsti šios Konvencijos taikymą bet kuriai kitai pareiškimе nurodytai teritorijai. Tai teritorijai Konvencija įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kurią Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą.

c) Kiekvienas pagal pirmųjų dviejų straipsnio dalių nuostatas pateiktas pareiškimas dėl bet kurios jame nurodytos teritorijos gali būti atšauktas apie tai pranešus Generaliniam Sekretoriui. Atšaukimas įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus šešioms mėnesiams nuo tos dienos, kurią Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą.

21 straipsnis

Denonsavimas

a) Kiekviena Šalis Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pranešimu gali bet kada denonsuoti šią Konvenciją.

b) Toks denonsavimas įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus šešioms mėnesiams nuo tos dienos, kurią Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą.

22 straipsnis

Pakeitimai

a) Kiekviena Šalis ir 16 straipsnyje nurodytas komitetas gali siūlyti šios Konvencijos pakeitimus.

b) Kiekvienas pasiūlytas pakeitimas pateikiamas Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui, kuris perduoda pranešimą Europos Tarybos valstybėms narėms, kitoms Šalims,

visoms valstybėms, kurios nėra Europos Tarybos narės, ir Europos Bendrijai, pagal 19 straipsnio nuostatas pakviestoms prisijungti prie šios Konvencijos.

c) Komitetas išnagrinėja kiekvieną pasiūlytą pakeitimą ir trijų ketvirtadalių Šalių atstovų balsų dauguma priimtą tekstą pateikia Ministrų Komitetui tvirtinti. Kai Ministrų Komitetas Europos Tarybos statuto 20 straipsnio d punkte nustatyta balsų dauguma ir valstybių, Konvencijos Šalių, turinčių teisę turėti savo atstovus Ministrų Komitete, visais balsais patvirtina šį tekstą, jis siunčiamas Šalims priimti.

d) Kiekvienas pakeitimas jį priėmusiems Šalims įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kurią dešimt Europos Tarybos valstybių narių praneša apie jo priėmimą Generaliniam Sekretoriui. Kiekvienai Šaliai, kuri tokį pakeitimą priima vėliau, jis įsigalioja pirmą mėnesio dieną praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kurią minėta Šalis praneša apie pakeitimo priėmimą Generaliniam Sekretoriui.

23 straipsnis

Pranešimai

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius Europos Tarybos valstybėms narėms, kiekvienai valstybei, prisijungusiai ar pakviestai prisijungti prie šios Konvencijos, ir Europos Bendrijai, prisijungusiai ar pakviestai prisijungti prie šios Konvencijos, praneša apie:

- a) kiekvieną pasirašymą;
- b) kiekvieno ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumento deponavimą;
- c) kiekvieno šios Konvencijos įsigaliojimo pagal 18, 19 ir 20 straipsnius datą;
- d) kiekvieną pagal 22 straipsnį pasiūlytą šios Konvencijos pakeitimą ir jo įsigaliojimo datą;
- e) kiekvieną kitą su šia Konvencija susijusį aktą, pareiškimą, pranešimą arba informaciją.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šią Konvenciją.

Priimta 2005 m. spalio 27 d. Faro mieste anglų ir prancūzų kalbomis. Abu tekstai yra autentiški ir vienu egzemplioriumi deponuojami Europos Tarybos archyvuose. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius kiekvienai Europos Tarybos valstybei narei ir kiekvienai valstybei ar Europos Bendrijai, pakviestoms prisijungti prie šios Konvencijos, išsiunčia patvirtintas kopijas.